

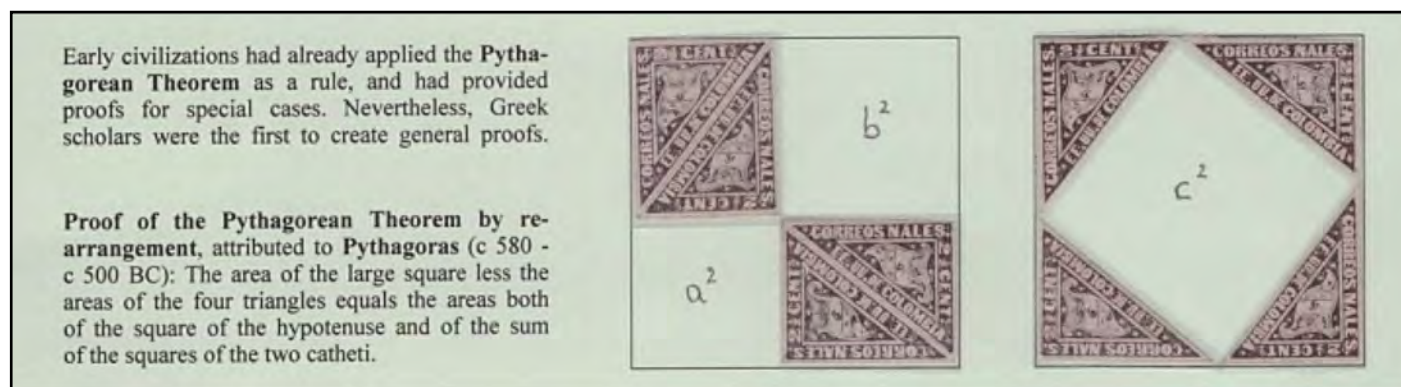
12 Hoekje van de Tema Tieker (55)

In de thematische filatelie draait alles om de verhaallijn. Het filatelistische aspect van het gebruikte materiaal en de verbinding met je thema is zeker zo belangrijk. Iedere thematische verzamelaar start met het zoeken naar materiaal met afbeeldingen en tekst. Thematische tentoonstellers mogen alles wat met hun verhaallijn te maken heeft gebruiken en tonen. Maar hoe ver kan je daarin gaan? Kunnen we wel gebruik maken van analogieën of metaforen?

We zijn allemaal gestart met het zoeken van een onderwerp waar we iets willen over verzamelen en als tentoonsteller iets willen over vertellen. Het vergaren van postzegels, postwaardestukken en stempels over ons geliefde onderwerp is een beetje afhankelijk van wat er op vlak van materiaal bestaat. Sommigen adviseren aan beginners dat het raadzaam is om daar eerst een klein marktonderzoek over te doen. Zo vermijdt men dat na jaren van verzamelen men tot de conclusie komt dat er niet veel mooie en bruikbare postale elementen te vinden zijn.

Als exposant heb je de luxe alle facetten van de postale filatelie te mogen gebruiken in je verhaal. En het gebruik maken van metaforen of analogieën hoort daarbij. Het verbetert het verhaal en het laat je toe om ongebruikelijke en onverwachte filatelistische elementen op te nemen en er je uitstalling ermee te verrijken. Het is ideaal voor exposanten van moderne thema's die zich beperkt voelen met het aantal postwaardestukken of postgeschiedenis die aan dat verhaal rechtstreeks verbonden zijn. Een metafoor maakt het mogelijk om ouder materiaal te gebruiken en de filatelistische beschrijvingen bieden vaak interessante weetjes die het thematische verhaal aanvullen en je filatelistische kennis kunnen bewijzen. Maar waar ligt de grens? Zal het bij de beoordeling van je verzameling wel gesmaakt worden? Zal het duidelijk zijn dat je het materiaal als metafoor gebruikt? Het antwoord is op elke vraag positief - mits de juiste beschrijving en benadering zijn er geen grenzen met wat je in je verhaal stopt.

Wie naar nationale en internationale tentoonstellingen gaat, stelt vast dat tentoonstellers die gebruik maken van metaforen tot de meest succesvolle thematische verzamelingen behoren. Het is een hulpmiddel om er een beter resultaat mee te oogsten. Het is zeker niet iets nieuws. Een van de eerste metaforen die ik zag in een verzameling dateert ondertussen al van meer dan 15 jaar geleden. De tentoonsteller Joachim Maas gebruikte toen al veelvuldig metaforen in zijn verzameling wiskunde 'de stelling van Pythagoras'. Een voorbeeldje: Hoe kan je een belangrijke wiskundige stelling voor je verzameling illustreren als dat nergens op een postzegel of postwaardestuk te vinden is? Het viel me toen op dat hij gebruikmakend van driehoekige postzegels uit Colombia, dat mooi illustreerde. (zie hieronder)

Het is duidelijk dat de postzegels die hij gebruikte (zie hierboven) niets te maken hebben met zijn verzameling wiskunde, maar dat de Colombiaanse postzegels hem wel helpen om zijn verhaal aan te vullen met iets postaa's.

Ik herinner me toen bij mezelf een zekere terughoudendheid. Ik had zeker wat tijd nodig om dit allemaal te verwerken en te aanvaarden. Nadien bij het bekijken van andere verzamelingen die zeer goed scoorden zag ik dezelfde opbouw en insteek. Jaren aan een stuk heb ik twijfel en onbegrip gehad voor die materiaalkeuze.

Wat veranderde mijn terughoudendheid? Enige jaren terug behaalde een collega-tentoonsteller een zeer mooi resultaat met zijn thema 'schaken'. Als je de verzameling beter bestudeerde, dan merkte je dat ongeveer 50% van zijn gebruikte materiaal over schaken ging, terwijl alle andere elementen op één op andere manier met oorlog voeren te maken hadden. Hij kwam op het idee om het hele verhaal over schaken te vergelijken met oorlogsvoering. Prachtige metaforen ontwikkelden zich en de jury gaf hem gelijk en beloonde zijn verzameling met meerdere keren groot goud. Ook in 2022 verschenen twee artikels in Belgaphil 67 en 68 "Het gebruik van filatelistische documenten voor thematische of andere doeleinden" in 2 delen van de hand van ons Themaphila-lid Michel Meuwis. Daarin werden aan de hand van enkele mooie voorbeelden zijn gebruikte metaforen verklaard. (zie hieronder)

Verhaal van de raaf en de vos: gelijkenis in de reclame op een Belgische briefkaart verkocht aan verlaagd tarief

Stilaan was ik er ook van overtuigd dat dit me kon helpen om een beter verhaal te schrijven en daardoor betere filatelistische elementen in te brengen. Meer nog - ik zag dat ik eigenlijk ook al enkele mooie eenvoudige metaforen in mijn computerverzameling had toegevoegd waar ik de nodige waardering voor kreeg. Eén van de eerste metaforen die ik gebruikte is een eenvoudige voorloper waar de rode streepjes het vereenvoudigd tellen moesten voorstellen. (zie hiernaast)

De uitdaging was nu om voor mijn thema- en ook openfilatelieverzamelingen mooie metaforen te bedenken en vooral het gepaste bijzondere filatelistische materiaal ervoor te vinden. Het kwam er nu op aan verder te kijken dan mijn neus lang is. Dat wil zeggen dat ik moet speuren naar interessant materiaal voor mijn thema in postgeschiedenis- en traditionele filatelie-verzamelingen en -veilingen. Mezelf aanmoedigen voor het gebruik van analogieën als een literair middel om mijn verhaal te verbeteren en ideeën over te brengen die ik anders misschien niet zou kunnen vertellen. Dus weg van het vinden van thematisch verbonden beelden op postzegels en allerlei postale elementen om pagina's te vullen. Eerder mijn filatelistische kennis aanscherpen, omdat mijn kennis niet zo diep is als die van specialisten in een bepaald gebied. Dit blijft een voortdurende inspanning.

Tellen van 6 Brabantse sols aangegeven op een omslag van Oostende naar Antwerpen in 1694 - een zeer gewone notificatie in die tijd.

Uiteindelijk creëerde het veel plezier aan het ontdekken van nieuwe diverse items uit kleine hoekjes van de filatelie waar ze in thuishoren en die perfect geschikt zijn om specifieke thematische details en onderzoek te illustreren.

14 Hoekje van de Tema Tieker

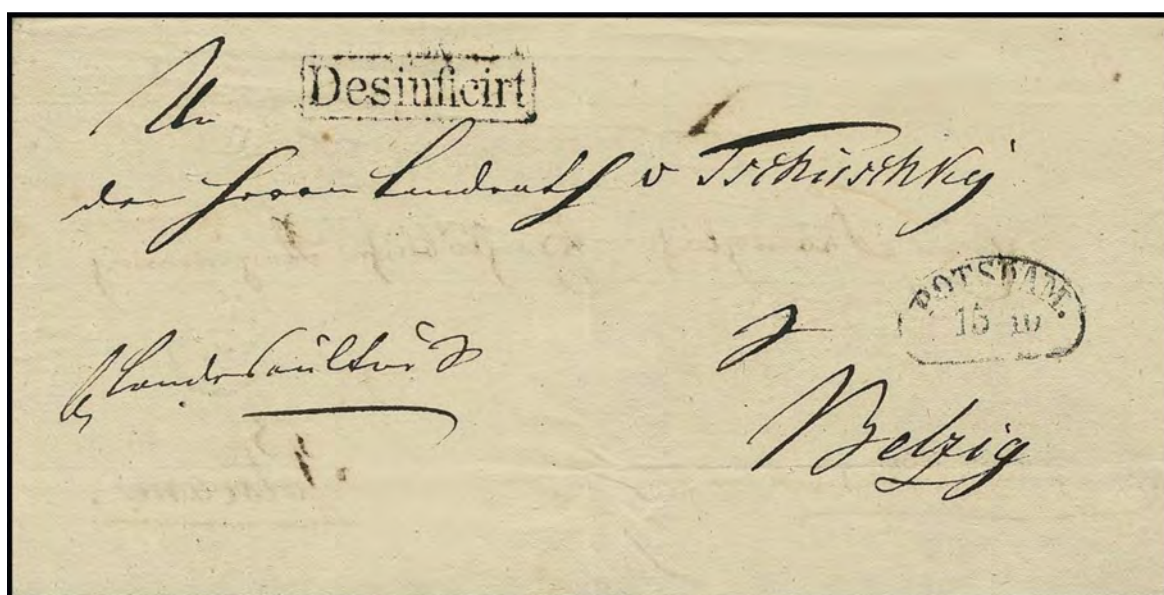
Laten we deze benaderingen eens bekijken met enkele voorbeelden van thematische verhaalelementen die moeilijk te vinden zijn op een postzegel.

Het thematisch aspect wanneer er tekorten zijn en dat er gedeeld moet worden om elkaar te helpen. In barre tijden zoals oorlog of gevangenschap bijvoorbeeld kon chocolade voor de nodige ruilhandel zorgen: door chocolade te delen hielp je niet alleen anderen, maar kon je ook aan andere middelen geraken. Postaal gebeurde dat ook op dezelfde manier: door gebrek aan postzegels mochten in bepaalde periodes postzegels middendoor geknipt worden zodat anderen ook post konden versturen. (zie voorbeeld hieronder)

Chocolade-bruine 'zittende Helvetia' diagonaal gedeeld (Zwitserland, 15.05.1862) 5rp port voor drukwerk (cert.)

Een ander voorbeeld is het gebruik van een ontsmette brief tegen ziektebacteriën en virussen. Zoals de post destijds behandeld en gedesinfecteerd werd tegen ziektes en epidemieën, zo wordt onze elektronische mail door virusscanner op een computer in quarantaine geplaatst of gewoon vernietigd. Het gebeurt op gelijkaardige wijze. (zie hieronder)

1831 - Potsdam - "Desinfectirt", Ra1 stempel van Potsdam in Duitsland naar Belzig

In een volgend 'Hoekje van de Tema Tieker' zal ik nog meer gebruikte voorbeelden van andere verzamelaars tonen zodat jullie er via die gebruikte ideeën ook eentje kunnen opbouwen. Conclusie is dat thematische filatelie de optelsom is van een goed verhaal, materiaal (met of zonder middelen), tijd, energie en nu ook de mooie metaforen .